

Atragem atenția, din nou, cu oarecare întârziere (în prezent informarea la zi privind publicațiile și mai ales cărțile de specialitate ajung, din cauza unei explozii informaționale maxime, mai greu la cititor, încât adeseori posibilitatea de a fi la zi este mai dificilă) asupra unei cărți valoroase de etnografie zonală, având ca autor unul dintre cei mai valoroși cercetători în etnografie, iar în ceea ce privește pădurenii Hunedoarei, fiind cel mai competent investigator al fenomenelor de civilizație și cultură populară. Ținutul Pădurenilor a trezit interesul și chiar pasiunea unor numeroși cercetători începând din perioada interbelică, așa încât cercetările autorului completează în mod sintetic, aceste studii și cercetări într-o masivă și valoroasă monografie zonală.

Avantajul lui Rusalin Ișfănoni este acela de a fi născut în această zonă etnografică, în Dăbâca, sat care în mod întâmplător dar fericit, este satul cu care Muzeul Tehnicii Populare și-a început existența în 1963 prin transferul unei mori străvechi din localitate, dovada etnografică a vechimii acestui tip de moară generalizată din tradiția romană în satele românești. Nu întâmplător Ișfănoni menționează acest tip de moară și transferul ei în muzeul sibian atunci când descrie instalațiile populare ale zonei (p. 94), și spune că acest transfer a acordat morii din satul natal „un destin fericit”. Rusalin Ișfănoni a fost dascăl, director de școală și cămin cultural, cercetător la Centrul Județean de Creație Populară Hunedoara, muzeograf-cercetător la Muzeul Satului din București. De-a lungul vieții sale a participat direct la eforturile de conservare a tradițiilor populare ale zonei studiind îndeosebi spectacolele de nuntă, ceea ce explică felul în care, prin neobosite cercetări de teren a ajuns, în sfârșit, la realizarea acestei monografii valoroase, de care este atât de multă nevoie astăzi când asistăm la o radicală modificare a tradițiilor, nu numai zonele ci la nivelul întregii țări.

Pădurenii Hunedoarei, un volum de peste 350 de pagini, cu o bibliografie aproape exhaustivă, are numeroase contribuții personale ale autorului la cunoașterea zonei, este o imagine cuprinzătoare a populației ținutului, acei oameni minunați ai locului care au dat culturii noastre populare una dintre cele mai originale exemple de îmbinare a modului de viață și creație artistică, pe care autorul a valorificat-o antropologic, insistând asupra valorilor spirituale, bogate în tradiții de muncă, sărbători calendaristice, obiceiuri familiare. Îndeosebi capitolele legate de botez, nuntă, moarte au o adevărată expresie sintetică cu trimiteri la civilizația populară a zonei, la alimentație, obiceiuri, habitat, port popular, acest fapt constituind originalitatea abordării zonale, în raport cu structurile tradiționale ale cercetării etnografice.

Ținutul pădurenilor este una din zonele etnografice dintre cele mai interesante și mai pline de originalitate zone din țară. Are numeroase matrici specifice zonei,

scoase în evidență în volum, cu trimiteri comparative dia și sincronice cu alte zone sau cu alte spații culturale. Aceste trăsături specifice zonale care reflectă vechimea lor și conservatorismul zonei (procedeele de cultivare și fertilizare a solului, paradoxul vâratului vitelor la munte și a oilor în hotar, portul popular cu tolobani – ciorapi de lână la bărbați - și mai ales podoabele femeilor – balții, lanțul cu chei, lanțul cu inele etc. –, utilizarea pomului cu mere la nuntă dar și obiceiul cuiului dricului) reflectă atât tradițiile străvechi locale cât și influențele zonelor vecine în dezvoltarea ocupațiilor legate de prelucrarea și metalurgia fierului (Hunedoara), munca în mine (Teliuc, Ghelar) precum și schimbările în civilizația și cultura populară din anii '50 până în prezent, inclusiv interferențele suferite în contactul cu coloniștii alogeni din marginile zonei. Monografia abordează de asemenea, influența orașului focalizator al istoriei și influențelor exterioare pe care o reprezintă Hunedoara, oraș situat în afara zonei dar cu o puternică acțiune de influențare a zonei pădurenilor de-a lungul timpului. Autorul urmărește aceste fenomene în dinamica raporturilor dintre conservatorismul pronunțat al zonei și energia civilizatoare a exteriorului, cu rezultate contradictorii, cu pierderi irecuperabile în câmpul tradițional-popular (pustiirea habitațională, disoluția obiceiurilor de nuntă, dispersarea populației spre orașele și spre industria din spațiul exterior).

Volumul se încheie cu un impresionant glosar și o suită de fotografii documentare color realizate de autor.

În concluzie se poate spune că dincolo de structura originală a volumului cu referire în special spre fenomenele tradiționale spirituale, monografia este o sinteză complexă, logică, descrisă pasionant în unele privințe, cu o bogăție de informație și detalii, autorul considerându-se doar un modest contribuitor la cunoașterea zonei, alături de Silvestru Moldovan, Emm. de Martonne, Romulus Vuia, Tache Papahagi, Ștefan Meteș, David Prodan, Elena Secoșan, Paul Petrescu, Georgeta Stoica, Nicolae Dunăre, Emilia Comișel, Ovidiu Bârlea, Ștefan Milcu, Doina Ișfănoni. Însăși acest lung șir de nume care au acordat atenție zonei arată cât de mult a stimulat ținutul pădurenilor pasiunile cercetătoare în ultimii 125 de ani. La capătul acestor eforturi menționăm cu satisfacție, și rolul lui Rusalin Ișfănoni în a urmării cu atenție și tenacitate științifică modul în care locuitorii zonei au creat, păstrează cu mare greutate tradițiile și se adaptează la schimbările timpului.

Valerie DELEANU